

Verantwoordingsdocument

Beeldvorming over de islam onder PABO/GL studenten aan de CHE

**Mei 2010
(eindversie)**

Opleiding: CHE-GPW/ETH-DTO

Student: Steven Kafoe, studentnr. 050815

Opdrachtgever: Christelijk Centrum voor Multicultureel Onderwijs

Contactpersoon opdrachtgever: dr. J.C. Borst

Begeleider: dr. B.J.G. Reitsma

Dit document is een verantwoording van het afstudeeronderzoek naar beeldvorming over de islam onder studenten PABO/GL. Het bevat het projectplan en een beschrijving van het projectverloop, een procesverslag, en een evaluatie.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 – Inleiding	3
Hoofdstuk 2 – Projectplan.....	4
2.1 Projectdefinitie	4
2.2 Kwaliteitsborging.....	4
2.3 Projectverloop	4
Hoofdstuk 3 – Procesverslag	6
Reflectie op het ‘gaan afstuderen’	6
Hoe is het proces tot nog toe verlopen?.....	6
Verloop van het afstuderen	7
Hoofdstuk 4 – Popularisering	8
Hoofdstuk 5 – Evaluatie	9

Hoofdstuk 1 – Inleiding

Dit document vormt de verantwoording van mijn afstudeeronderzoek. Het is dus een aanvulling op het eindproduct voor de opdrachtgever. In dit document wordt het projectplan toegelicht, vervolgens bespreek ik het verloop van het project. Daarna volgt een procesverslag. Hierna volgt een hoofdstuk over popularisering. Er wordt afgesloten met een evaluatie van deze afstudeerperiode.

N.B. Waar in dit verslag gesproken wordt over 'wij/we/ons' wordt bedoeld de opdrachtgever, begeleider en ikzelf.

Hoofdstuk 2 – Projectplan

2.1 Projectdefinitie

Dit afstudeeronderzoek maakt deel uit van een groter onderzoeksproject met als hoofdtitel 'Nee tegen de moskee'. In dit hoofdproject gaat over de vraag hoe men in Nederland tegen de islam aankijkt en tot beeldvorming hierover komt.

In dit afstudeeronderzoek zal onderzocht worden wat studenten aan de PABO en GL opleiding op de Christelijke Hogeschool Ede lezen over de islam. Er zal vooral worden onderzocht wat er in deze christelijke literatuur/lectuur over de islam geschreven wordt.

Het literatuuronderzoek moet een beeld geven over welke informatie er over de islam wordt aangeboden in de christelijke literatuur, en of dit een betrouwbaar beeld oplevert. Veel mensen ontleen hun beeld over de islam aan allerlei misvattingen, onjuistheden en populaire bekeringsverhalen van ex-moslams.

De probleemstelling is als volgt te formuleren:

wat voor beeld wordt er gegeven van de islam in de christelijke literatuur en lectuur, die gelezen wordt door studenten van de opleidingen PABO en GL aan de Christelijke Hogeschool Ede en is het beeld dat daarin gegeven wordt een goede basis om onderwijs te geven over de islam op scholen, en catechese in kerken?

Het onderzoek richt zich alleen op literatuur/lectuur. Er is geen onderzoek gedaan naar andere kennisbronnen zoals ontmoetingen met moslams, kranten en tijdschriften. Ook is niet onderzocht wat studenten überhaupt vinden van de islam, of ze een dialoog met moslams belangrijk vinden, en hoe de verschillende factoren hun beeldvorming beïnvloeden.

Het project heeft de volgende onderzoeksvragen:

1. welke lectuur/literatuur wordt gelezen door deze studenten m.b.t. de islam? Denk aan boeken, maar ook aan tijdschriften en brochures van christelijke stichtingen
2. welk beeld wordt hierin geschetst van de islam?
3. is dit beeld bruikbaar voor lessen over de islam op scholen en voor catechese in kerken?

2.2 Kwaliteitsborging

Vanwege een teveel aan studiepunten is dit een aangepast afstudeerproject geweest, de helft minder qua studiepunten als het aantal wat er normaal voor staat. Om binnen die tijd toch een goed product af te leveren is besloten om ons te concentreren op datgene wat het meest gelezen/bekeken wordt door studenten.

2.3 Projectverloop

Op basis van de bovengenoemde onderzoeksvragen heb ik het project opgedeeld in drie fasen:

- Fase 1: identificatie van de literatuur/lectuur die gelezen wordt, door middel van een enquête
- Fase 2: lezen van deze literatuur en bepalen van het beeld wat daarin over de islam wordt gegeven.
- Fase 3: conclusies en aanbevelingen formuleren.

Fase 1

In deze fase zijn zaken anders gelopen dan vooraf gepland. Zo was het de bedoeling om ook de modulewerkboeken te bestuderen van de studenten, daar bleek echter alleen een uittreksel in te staan van het boek 'Tussen hoed en hoofddoek', wat ook bestudeerd zou worden. Het had dus geen nut om deze werkboeken apart te bestuderen.

Ook heb ik navraag gedaan bij de afdeling Marketing & Communicatie op de CHE voor de resultaten van een enquête die zij elk jaar houden onder 1^e jaars studenten. Daarin wordt onder andere de

vraag gesteld welke tijdschriften zij lezen. Deze enquête bleek echter niet bruikbaar, het was te algemeen, en niet nuttig voor dit onderzoek.

Om na te gaan wat studenten het meest lezen heb ik zelf een enquête gemaakt en uitgezet (zie bijlage 1 van het eindproduct). Hier heeft meer dan 30% van de respondenten op gereageerd. Uit de resultaten van de enquête bleek dat de doelgroep niet zo veel leest over de islam. Daarom was het minder zinvol om de tien meestgelezen boeken te beoordelen. We hebben toen besloten om ons daarnaast te richten op de meest bekeken websites en tv-programma's, en de meest gevolgde christelijke organisaties.

Fase 2

Hierin heb ik alle bronnen die we uitgekozen hebben zelf bekeken/gelezen. Ik heb een samenvatting van elke bron gemaakt, en daarna de bron beoordeeld op het beeld wat er over de islam gegeven wordt. Het eindproduct is grotendeels de uitwerking daarvan, waarbij er aan elk medium een hoofdstuk is besteed, hierin worden de bronnen verder toegelicht en beoordeeld.

Fase 3

In deze fase heb ik conclusies getrokken uit voorgaande fasen, en aanbevelingen geformuleerd.

Hoofdstuk 3 – Procesverslag

Dit proces is begonnen met de cursus afstuderen, waarvoor ook al een procesverslag is ingeleverd. Daarom wellicht ten overvloede, maar toch voor het complete plaatje hieronder eerst nog enkele delen uit dat verslag, gevolgd door het verslag van de daadwerkelijke uitvoering.

Reflectie op het 'gaan afstuderen'

Eindelijk is het dan zo ver, ik mag gaan afstuderen. Ik heb er lang naar uitgekeken, maar eigenlijk is mijn hoofd ook al weer bij de volgende studie (predikantsmaster PKN).

Het maken van het projectplan zie ik als een noodzakelijke hobbel die genomen moet worden. Het is niet mijn favoriete bezigheid, ik ben liever aan de slag. Maar tegelijkertijd zie ik absoluut de noodzaak van een heldere en duidelijke opdrachtformulering.

Verder vind ik het leuk om te zien hoe iedereen ermee bezig is, en welke projecten er allemaal gekozen worden. Dat geeft mij ook weer meer beeld van hoe het werkveld eruit ziet, en wat er mogelijk is.

Hoe is het proces tot nog toe verlopen?

Het proces is voor mij begonnen met het doornemen van de projectenbank. Ik was op zoek naar een leuk project, maar ook qua tijd schaalbaar i.v.m. het verminderd aantal studiepunten waarvoor ik moet afstuderen. Daaruit kwam het project rondom literatuuronderzoek naar de islam.

Vervolgens heb ik de opdrachtgever gemaïld, en een eerste kennismaking gehad om wat verder met elkaar over het project te praten.

Hierna was de eerste bijeenkomst van de afstudeercursus. Daarna ben ik begonnen met het schrijven van een eerste versie van het projectplan. Daarbij kwam ik erachter dat de probleemstelling niet helder, en onduidelijk was. Dit leidde tot een tweede gesprek met de opdrachtgever waarbij ik weer wat meer te weten ben gekomen over de eigenlijke probleemstelling. Op basis van dit gesprek heb ik mijn projectplan weer bijgesteld.

Kort daarna was de 2^e bijeenkomst van de afstudeercursus. We spraken in groepjes over onze projectplannen en over de formulering ervan. Daar heb ik veel aan gehad. Er kwamen wat suggesties, en wat kritische vragen.

Vervolgens heb ik een mailtje gestuurd naar de opdrachtgever, met deze vragen daarin verwoord. Oei, daar was hij niet blij mee, hij vond dat het onderzoek ter discussie werd gesteld, en dat ik er op deze manier maar beter niet aan kon beginnen. Ik heb hem geantwoord dat ik nog steeds enthousiast ben, en dat ik deze vragen wel aan de orde wilde stellen. Grappig trouwens, want door zijn reactie en antwoorden op mijn kritische vragen heb ik wel een beter beeld gekregen van wat hij nu werkelijk verwacht.

Inmiddels heb ik een conceptversie van het projectplan, goedgekeurd door de opdrachtgever, en op weg naar goedkeuring door de afstudeercoördinator.

Verloop van het afstuderen

Halverwege november is mijn projectplan goedgekeurd, daar was ik erg blij mee. 23 november werd mijn begeleider toegewezen, de voorkeur die ik opgegeven had. Ook hier ben ik erg blij mee. Meteen heb ik vervolgens een afspraak gemaakt om het projectontwerp in te vullen.

Op 4 december heb ik een eerste afspraak gehad met mijn begeleider, hierin hebben we het projectontwerp verder ingevuld, en op basis hiervan kon ik meteen verder aan de slag met het maken van de vragenlijst etc. Na deze afspraak heb ik bovendien de opdrachtgever weer ingelicht met de stand van zaken.

4 januari 2010

Inmiddels bezig gegaan met het opstellen van een enquête. Ik wil proberen deze tijdens de lessen in te laten vullen.

2 februari 2010

Reactie van begeleider gehad op de opgestelde enquête. Deze kan helaas niet via de lessen ingevuld worden, maar heb ik nu via email verspreid onder de studenten. Na 1 dag heb ik al 202 reacties! Dit overtreft mijn verwachtingen, en is een opsteker voor het onderzoek.

De opdrachtgever heeft bovendien aangegeven benieuwd te zijn naar de resultaten. Ook dit vind ik positief, ik vond hem redelijk aan de zijlijn staan, maar ben blij dat hij zich er nu ook meer mee bezig gaat houden.

Februari 2010

In deze maand heb ik alle reacties verwerkt, uiteindelijk 243 reacties, meer dan 30%. Hier ben ik erg blij mee. Het valt nog niet mee om correcte cijfers hieruit te destilleren, maar uiteindelijk is dit gelukt.

Naar aanleiding van een eerste analyse van de resultaten heb ik een afspraak met de begeleider hierover. Het blijkt dat studenten maar weinig lezen over de islam. Het oorspronkelijke plan om de tien meest gelezen boeken te bestuderen lijkt dus niet zo zinvol. We kiezen ervoor om ons ook te richten op de andere media, en van alles de meest gelezen/bekeken te onderzoeken.

Hier ben ik na deze afspraak meteen mee begonnen. De resultaten hiervan vormen een groot deel van het afstudeerverslag.

1 April 2010

Ik heb de begeleider en opdrachtgever op de hoogte gebracht van de voortgang en planning van de resterende periode. Ik kijk al uit naar het einde en het papiertje. Alle andere vakken zijn afgerond. Verder had ik al teveel punten, en kijk ik nu uit naar de resterende punten om zo mijn diploma te ontvangen en door te kunnen studeren voor predikant.

April 2010

Afronden van de conceptversie van de eindproducten. Dit hoop ik deze maand af te ronden. Plannen van presentatie en eindgesprek.

Mei 2010

Feedback ontvangen van de meelezer en de projectbegeleider, het betreft een aantal kleine aanpassingen. Deze verwerk ik in het eindproduct.

Juni 2010

Afronding door presentatie en eindgesprek.

Hoofdstuk 4 – Popularisering

De resultaten van dit onderzoek zullen verder worden verwerkt in het totaalproject. Er zijn plannen om een boek te schrijven, waarvoor dit onderzoek een deel van de benodigde informatie verschaft. Aanvullende popularisering is op dit moment niet relevant, noch gewenst.

Hoofdstuk 5 – Evaluatie

Ik vond het erg leuk om dit onderwerp te onderzoeken, en ik heb er meer kennis over de islam door opgedaan. Ook vond ik het nuttig om te werken aan de hand van een projectplan. Dit heeft me veel houvast gegeven, en ik vind het prettig werken. Ik weet wat ik nog moet doen, en wanneer het afgerond moet zijn.

Ik heb door dit onderzoek meer kennis gekregen over de islam, en dat vond ik erg plezierig en leerzaam. Zo vind ik het bijvoorbeeld intrigerend wat Hans Küng schrijft over de overeenkomsten tussen het Jezus-beeld in de Koran en een door het joods christendom bepaalde christologie (p. 79). Dat lijkt me nog wel een onderwerp waar ik nog eens wat meer studie aan zou willen wijden.

Het verwerken van de resultaten van de enquête vond ik lastig. Het was best moeilijk om uit alle antwoorden de juiste cijfers, en dus betrouwbare cijfers, te destilleren. Uiteindelijk is dit me wel gelukt, maar ik had niet verwacht dat het zoveel moeite zou kosten.

Al met al heb ik een leuke afstudeerperiode gehad, met een erg interessant onderzoek, en ik kan wel zeggen dat ik er zelf steeds enthousiaster voor ben geworden.

Tegelijkertijd zit ik al met mijn hoofd volop in het vervolg van de studie, een masteropleiding aan de PthU. Ik zie er naar uit om mijn diploma GPW te ontvangen, en dan door te studeren.

Ik wil Bernhard en Hans nogmaals hartelijk danken voor hun steun en betrokkenheid. Ik vond het prettig samenwerken met jullie, en ik ben benieuwd naar het verdere verloop van het totaalproject. Ik hoop dat mijn bijdrage mag zorgen voor een betere beeldvorming over de islam in Nederland, en dan met name onder CHE-studenten.